

Jan Willem Roosenbrand – Groningen Oost - 9 maart 2014

Votum
Groet
Amen
Ps 93:1 2
Tien geboden
Ps 93:3
Gebed
Praatje met de kinderen
Gez 2
Genesis 7:1-12 (Gerda Wiersema)
Ps 104:2
Preek over Gen 7:12
LvK 175
Gebed
Collecte
Ps 29: 2 5
Zegen
Amen

Dia 1

De afgelopen week hoorde ik op het Gomarusscollege een verhaal van een aanhanger van het jonge aarde creationisme. Er was daar een minisymposium over geloof en wetenschap en ik mocht in een forum daar ook iets over zeggen. Maar deze geoloog hield een boeiend verhaal over hoe het verslag van de zondvloed in de bijbel gebruikt kan worden als hypothese voor het ontstaan van zoutlagen en gas en olie. En natuurlijk voor de aanwezigheid van fossielen.

Erg interessant verhaal.

Het verhaal ging natuurlijk gepaard met berekeningen over hoeveel water er nodig is om uit komen boven de hoogste berg, ja om zelfs 15 el boven de hoogste bergen uit te komen.

Ik laat dit nu voor wat het is. Het is een moderne vraagstelling aan een oud verhaal. Een verhaal dat m.i. niet vraagt om dergelijke berekeningen en hypothesen. En daarom was het een goede illustratie van het probleemveld van de verhouding van geloof en wetenschap.

Dia 2

Ik preek niet als geoloog, maar als gelovige, als voorganger en als theoloog. En daarom wil ik graag met jullie in het oude verhaal kruipen, zoals Noach en alle dieren in de ark lopen en kruipen. We komen in dit verhaal in een wereld die zichzelf anders voorstelt dan wij ons onze wereld voorstellen. Wij denken bij de hele aarde aan de planeet aarde, die in de ruimte zweeft. Zij denken bij heel de aarde aan het vasteland, dat drijft op de oervloed en dat onder de koepel van de hemel een droge plek is te midden van de wateren boven de hemelkoepel. Je hoort dit terug komen in vers 11: alle bronnen van de machtige oervloed braken open en de sluizen van de hemel werden opengezet. Met andere woorden: het spuit van uit de oerzee onder en het dondert vanuit de hemelkoepel boven en alles dreigt weer te worden waar alles mee begonnen was volgens Genesis 1: de aarde was woest en doods en duisternis lag over de oervloed. Een grote chaos.

We begrijpen de bedoeling en we huiveren. We voelen ons leven op de grondvesten trillen.

Om nog wat meer in het verhaal binnen te dringen, is het mooi om je te realiseren dat de wereld vergeven is van oude zondvloed verhalen. Zondvloed, tussen haakjes, heeft trouwens niks te maken met zonde, het is geen afkorting van zondvloed, maar van een oud woord, sind-vloed, dat betekent altijd durende grote vloed.

Dia 3

Maar je komt daar verhalen en mythen over tegen in allerlei landen en godsdiensten en culturen. In ongeveer 1850 werd op kleitabletten een uitvoerig verhaal ontdekt dat al opgeschreven lijkt te zijn voor het bijbelse zondvloedverhaal. Het Gilgames-epos. Later in nog meer varianten teruggevonden. Met een eigen soort van Noach, Utnapishtim heet hij dan. Paniek: want wat ouder is, lijkt origineler, en betrouwbaarder en hoe zit dat dan?

Hier zit je mooi in het verhaal. Juist door vergelijking met andere verhalen ontdek je dat een verhaal nooit alleen maar een verhaal is, of nooit alleen maar wil zeggen: zo en zo is het precies gebeurd. Een verhaal heeft altijd een boodschap, wil je iets zeggen, wil iets

overdragen over waar de wereld vandaan komt, over wie jij bent, over hoe jij om moet gaan met dreigingen in de wereld, wie God hierin wel is en niet is.

Juist als je ze naast elkaar legt, ontdek je bij alle verschillen ook dat de sfeer anders, dat elk verhaal zijn eigen godsbeeld heeft.

Het Gilgamesh epos speelt zich af in een wereld met vele goden. De mensen maken zoveel lawaai, de goden kunnen niet eens meer normaal slapen. Dat is onacceptabel, de goden besluiten in vergadering bijeen dat ze de wereld gaan vernietigen door een watervloed. Maar er is één god die de zaak verlinkt aan de mensen en die een uitweg biedt aan Utnapishtim: bouw een ark, en laat alle dieren bij je komen.

En dan komt er vloed, ongelooflijk, als bange honden vliegen zelfs de goden alle kanten uit, zeven bange dagen stort het water op de aarde.

Dia 4

In Genesis bevinden we ons in de boeken van Israël dat ontdekt heeft dat er één God is, almachtig boven de goden van de volken. En in het bijbelse verhaal is die spanning tussen de goden een spanning in God zelf. Hij heeft de wereld gemaakt. Hij is geschokt door wat mensen er van maken, wat een onrecht, wat een geweld. Hij wil het niet meer, hij heeft spijt van zijn eigen project. Weg ermee.

En tegelijk kan hij het niet loslaten, en is er meteen plan B. Noach, jij mag blijven, jij en je gezin, en in jou wil ik dan toch de wereld redden, inclusief alle beesten.

Die spanning van het rechtvaardigheidsgevoel van God, de Heilige, die het niet kan aanzien dat er zo'n puinhoop van het leven gemaakt wordt, en die tegelijk liefde is, mededogen kent, uithoudingsvermogen, telkens weer een nieuwe uitweg.

Wij lopen gevaar, denk ik, om die spanning weg te halen door alle kaarten alleen maar op de liefde van God te zetten, op Jezus als blijk van zijn solidariteit met ons. En alles wat donker is, alles wat dreigend is en niet leuk, halen we zo ver mogelijk bij Hem vandaan.

Maar de geschriften van Israël en de profeten en de apostelen trekken een veel breder register open, dat meer recht doet aan de werkelijkheid van het leven en aan God zelf en aan Christus.

Dan zit je midden in het verhaal. Daarmee zit je 40 dagen en 40 nachten in de ark, want Hij wil redden, terwijl buiten de slagregen raast, want Hij is verontwaardigd over alle onrecht.. Jij zit veilig, maar met angst en beven. En buiten giert de storm.

40 dagen en 40 nachten lang zou het zo op aarde stortregenen.

Maak geen grappen met God. Er komt een eind aan zijn geduld.

Petrus grijpt erop terug in zijn tweede brief: er komt een dag van de afrekening, ook al duurt het nog zo lang. Ook al is dat uitstel reden om te denken dat het wel mee zal vallen. Hij hoort t ze al zeggen: "Er gebeurt toch helemaal niks, we zijn al 2000 jaar na de aankondiging van de terug komst van Christus. "

Dan herinnert hij aan de zondvloed. Zeg niet dat er nooit iets gebeurd is. De toorn van God kan lang duren, maar hij komt.

En dat is niet omdat hij niet kan slapen van ons lawaai, maar omdat hij niks terecht ziet komen van zijn plan om onder leiding van ons mensen iets moois van deze planeet te maken. Hij is geschokt door de brede verspreiding van het geweld, van onrecht onder de mensen.

Dia 5

Zou het toen erger geweest zijn dan nu?

Ziet God nu dan niet hoe homo's in elkaar worden getrapt in Rusland en de orthodoxe kerk kijkt gelovig toe? In een christelijk land als Uganda waar je als homo levenslang kunt krijgen?

Laten we het dichterbij ons eigen huis zoeken. Ik las deze week in de krant over een rapport over seksueel geweld in Europese landen:

"Europa telt, weten we nu, een schokkend hoog aantal slachtoffers van wat een wreed en gewelddadig, lichamelijk en geestelijk beschadigend vergriep is. Een op de twintig vrouwen is verkracht – dat zijn Europawijd negen miljoen slachtoffers. Daartegenover staat een minimaal percentage strafrechtelijke veroordelingen. Want over de meeste seksuele delicten wordt na afloop niet eens gesproken, laat staan dat er aangifte gedaan

wordt bij de politie, laat staan dat het bewezen wordt verklaard en tot een veroordeling komt.”

Een minimaal percentage strafrechtelijke veroordelingen. Zou God dan niet komen om te oordelen ook vandaag?

45 procent van de Nederlandse vrouwen heeft lichamelijk of seksueel geweld meegemaakt.

Zou dat hier in de kerk anders zijn? Zou God niet oordelen?

Huiselijk geweld, hoe liggen de cijfers in ons land? Hoe liggen de cijfers in onze kerk? Hoe liggen de cijfers bij jou thuis? Jij denkt misschien dat je alleen maar schreeuwt en dat dat geen kwaad kan, maar het klinkt God net als jouw vrouw of jouw kinderen of jouw man zo schril en destructief in de oren?

Dit zijn de dingen die geleid hebben tot de zondvloed.

Dia 6

40 dagen stortregen.

40 dagen. Dat is voor Hebreeuwse oren nooit alleen maar een aanduiding van een maand en 10 dagen, dat heeft op een gegeven moment ook een symbolische klank gekregen. 40 jaar in de woestijn tussen Egypte en het beloofde land omdat ze niet durfden te vertrouwen op de belofte dat God bij hen zou zijn. 40 jaar uitstel voor ze het beloofde land konden binnengaan.

40 wordt een getal met de klank van oordeel, maar ook met de klank van doorgang door het oordeel, op weg naar een nieuwe situatie, via een crisis die goed of fout kan uitpakken.

40 dagen en 40 nachten, je komt het ook weer tegen in de verzoeking van Jezus door de duivel in de woestijn, gaat het erop of eronder?

40 dagen, de kerk heeft op een gegeven moment dat getal gepakt en het als aanloop van de lijdenstijd genomen op weg naar Pasen. 40 dagen soberheid om je te verbinden met

Christus in zijn lijden, in zijn duisternis. Wij 40 dagen binnen terwijl de slagregen van de toorn van God beukt over het lijf van Christus op het kruis.

40 dagen in de ark terwijl buiten het oordeel raast.

Misschien doe je zelf ook iets aan vasten in deze tijd. Geen chocola eten, een maaltijd overslaan, geen facebook of twitter, extra tijd voor gebed en overdenking van het lijden van Christus. 40 dagen is best lang en dan te bedenken dat wij nog die adempauze hebben van de tussenliggende zondagen.

40 dagen en 40 nachten in een ark die schudt op de golven.

Gods oordeel. Gods toorn. God die het niet normaal kan vinden dat miljoenen ongeboren levens zomaar worden weggehaald, dat burgeroorlogen woeden en wij toekijken. Gods toorn. De storm gaat te keer.

Ja, er is redding. Want Gods toorn legt het af tegen zijn trouw. Maar die trouw gaat wel door de toorn heen. Er is redding, in die ene die rechtvaardig is, in Christus. In de doop in zijn naam. Door het water van het oordeel heen.

Ja, de opstanding wacht. Maar door de dood heen. Zijn dood, onze dood in Hem.

In Jezus' naam, amen.